

MAGYAR ÉLŐ ÉPÍTÉSZET

CSETE GYÖRGY
DEÁKNÉ BLAZSEK GYÖNGYVÉR
DEÁK LÁSZLÓ
KIÁLLÍTÓK: DÉVÉNYI SÁNDOR
ERDEI ANDRÁS
GERLE JÁNOS
JANKOVICS TIBOR
KAMPIS MIKLÓS
LŐRINCZ FERENC
KÁDAS ÁGNES
KÁLMÁN ISTVÁN
KISTELEGGDI ISTVÁN
KOPPÁNY ZOLTÁN
KRAVÁR ÁGNES
MAKOVECZ IMRE
MEZEI GÁBOR
NAGY ERVIN
OLTAI PÉTER
SÁROS LÁSZLÓ
VISEGRÁD CSOPORT

ELŐSZÓ

A magyarországi szerves építészet a XX. század utolsó harmadában alternatívát kíván adni Európa építészetéhez. Ez az alternativa 1964 óta újra él hazánkban, azóta, amióta újra épülnek olyan épületek, melyeknek szerzői felelevenítették és újra aktuálissá tették a népművészet és a szellemtudomány eszméit és gyakorlatát. Újra, mondom, mert a nevezett két forrásterület csak rövid időre, mintegy negyven évre süllyedt vissza alvó állapotba. Ez a negyven év volt az élettartama egyben az internacionalista purista-kubista építészetnek.

Úgy hiszem, hogy építészetünk eredeti szándéka, hogy ég és föld között építészeti kapcsolatot teremtsen, mely értelmezi és kifejezi az ember mozgását és helyét, mágia legyen, környezetére rejtett hatással legyen.

Törekszünk arra, hogy előkészítsük egy mítikus kor építészetét. Célunk, hogy a technikai civilizáció érzékalatti mágikus erejét érzékfeletti, imaginatív erővel ellensúlyozzuk.

Az egyén, a közösség, a haza, a nagyvilág nekünk egy szárról hajtott, egymást fedő szirmok, mint a rózsa levelei, melyek fölcserélhetetlenek és helyükről kitéphetetlenek.

Építészetünk ezért az emberhez, a helyhez, a tájhoz, a hazához, Európához, a Földhöz kötött épületeket jelent.

Emberhez, tájhoz, hazához kötöttsége a közvetítő rendszerek átalakítását, a forma és anyag adekvátumait igényli. Végül, amit a legfontosabbnak hiszek ebben az építészetben: tevékenységünk drámája.

Hogy hol és milyen megbizatosokat vállalunk, hogy hol helyezkedünk el ma a magyar építészet szellemi térképén, mi egy-egy épületünk tervezésének kivitelének és házaink életének története, mi a sorsa egy-egy épületünknek, s nekünk magunknak is.

Mert azt hiszem új és szabad sorsra van szükségünk itt Közép-Európában, új életre, hogy hagyományainkat, sajátos történelmünket betöltve megtegyük amit Európában meg kell tennünk fennmaradásunkért.

Házaink ősi, sokszor komor hangulatokat idéznek, eltűnt emberek csevegése hallatszik a falakban, kupoláink az eget borítják fölénk, szétszórt etnikumunk népművészetének vakolatmintái térbeli szerkezetekké válnak, tudatunkból kiüldözött eleink tolongnak megszólalásért, hogy segítsenek megépíteni ami hitünk és látásunk szerint idevaló, ami hitelesen a miénk. Elrombolt és elhagyott falvak és kisvárosok újraélesztésével foglalkozunk, s a történet, - a ráismerések, az egymásra találások, a konfliktusok, a küzdelem a nemzeti jövőért - a falvakban, a tetőkben, a termekben és a szobákban, a házak, telkek, utcák anyagában kell hogy sűrítve éljen, különben az egész hatástalan.

Itt a Kárpát-medencében, a néhai szkita és kelta birodalom helyén sajátos fény ragyog át a talajon, az anyaföld belső fénye, az az éjjéli nap, mely egy föld alá szorított szellem napja. Ennek a Napnak a fénye különös lényekké alakítja házainkat Ég és Föld között. Olyan metatermészet részei ezek, melyek a természet folytatásai.

MAKOVECZ IMRE

Kedves Barátom!

Úgy érzem, eljött az ideje annak, hogy a magyarországi szerves építészet szervezetiileg és szellemileg is a nyilvánosság elé lépjen, kijelentse magáról azt, ami a lényege és a feladata.

Korábbi korszakunk a mellőzés, az üldözés, a perifériára szorítás kora volt. Ez a hosszú idő - néhányunknál 20-22 év - hozzászoktatott ahhoz, hogy gondolatainkat, céljainkat ne fogalmazzuk meg egyenesen, hanem rejtjük el, hiszen ez kényszerű harcmódorunkhoz hozzátartozott. Féltő, hogy aki sokáig hallgat, annak a gondolatai is elnémulhatnak.

1. Mi az a hajlam, ami téged a szerves építészeti formákhoz vezetett? Mert gondolom, a példaképek kiválasztása mögött, a józan belátás mögött is eredetileg egy hajlam, a személyiségnek egy sajátos hangulata áll.

2. Mi a szerves gondolkodás? Törekvés csupán békében élni a természettel, vagy ráébredés csupán, hogy a saját természetünk is a világhoz tartozik, minden dialektika nélkül?

3. Mi változott a világban, ami a szerves gondolkodást és annak irányát szükségessé tette? Megelégtünk az absztrakciót és mentjük ami menthető, vagy az általános félelemmel szemben az önismeret útján keresünk önálló válaszokat kérdéseinkre?

4. a/ A világ keleti-nyugati alternatívája milyen károkat okozott? Látható-e a világban olyan mutáció, amely e kettősen működő manipulációnak eredménye?

b/ Van-e a szerves gondolkodásnak erre válasza? Van-e módszere?

5. Mi a tárgy szerepe a természetben; és abban a környezetben, amely a Földet negligálja és föláldozza?

6. Van-e geometriája a szerves építészetnek?

7. A tektonika a tárgyak nehézkedése, vagy a tárgyak kiemelkedése és felszabadulása a túlterhelés szenvedéséből?

Az architektúra a tektonika költői metaforája, vagy metamorfózisa?

Az épület a föld átalakult növekménye, vagy egy független szellem egyesülése a föld anyagaival? Van-e az Építész választott anyagainak kánonja?

8. Van-e ellensége a szerves világszemléletnek és építészetnek? Mi, vagy ki az? Van-e módszere, mik az eredményei stb.?

9. Van-e a szerves gondolkodásnak olyan karaktere, tartalma és célja, mely ellenfeleinek átláthatatlan?

10. A szerves építészetnek van-e kapcsolata a népművészettel.

11. Miért nem tudjuk elolvasni az "írásos" mintákat? Miért hermetikus a népművészet azok számára is, akik csinálják, vagy csinálták?

A népművészet jeleinek megfejtésére van-e remény? Fontos-e a szerves gondolkodás számára a népművészet, mint egy több ezer évvel ezelőtti információs rendszer? Mit adhat a XX. sz. végén?

12. Ha az emberi társadalmat metatermészetnek tekintjük, mi benne ma a természettől idegen elem? Mi a célja ennek az idegen elemnek?

13. Mi ennek az idegen elemnek a jövője, mi a jövője ezzel összefüggésben a szerves világszemléletnek? Mi az automatizmus alternatívája?

14. Mi lehet a szerves építészetben belül a mi, magyarországi szerves építészetünk feladata, lehetősége? Mi a te lehetőséged, célod ezen belül? Mik a hiányaid, melyeket tölünk, másoktól kell kitöltened, és mi az, amit te adhatsz?

Kérlek válaszolj m i n d e n kérdésre. A kérdéseket úgy állítottam össze, hogy azok egymással kapcsolódjanak.

A kérdésekre adott válaszaidhoz kérlek mellékelj nyomtatásra alkalmas épületfényképeket és rajzokat, melyek szóbeli válaszaidnak képi megfelelői.

Budapest, 1985. február 25.

MAKOVECZ IMRE